

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

УТВЪРЖДАВАМ:

ДОЦ. Д-Р ВЛАДИМИР АТАНАСОВ

МИНИСТЪР

УЧЕБНА ПРОГРАМА

ПО „ОКОЛЕН СВЯТ“

ЗА ВТОРИ КЛАС

**СОФИЯ
2002 г.**

I. Общо представяне на учебната програма по предмета “Околен свят” за втори клас

Хорариум часове по учебен план:

1 час седмично x 32 учебни седмици – 32 часа годишно

Учебната програма по предмета “Околен свят” за втори клас е част от културно-образователната област “Природни науки и екология”. В нея са заложиени изпълнението на стандарти и от областта на гражданското образование и от учебния предмет “Човекът и обществото”. Стремешът е да се изгради у ученика единна картина на обкръжаващата го природна и обществена среда.

Тя е съществена част от учебните програми, чрез които се осъществява общообразователната подготовка на учениците.

Учебната програма включва широко разнообразие от теми и дейности, които доразвиват и надграждат придобитите в първи клас знания, умения и отношения, свързани с опознаването на най-близката заобикаляща детето природна и обществена среда. Чрез този учебен предмет учениците се подготвят за по-системното изучаване на природата и обществото в следващите класове.

Учебното съдържание включва знания, отговарящи на принципа за достъпност и е пряко свързано със сетивно-познавателния опит на децата. Информационното съдържание е с интегрален характер и представя многообразието на средата, съобразено с възрастовите възможности на учениците.

Основни дейности на учениците са наблюдение, проучване, експериментиране като средство за развитие на познавателните, гражданските и личностните им характеристики. Характерни особености на обучението са вариативност, пропедевтичност и интегралност.

II. Цели на обучението по “Околен свят” във II клас

Целта на обучението по учебния предмет “Околен свят” във втори клас е да се задоволи потребността на детето да се ориентира в заобикалящата го природна и обществена среда и да се продължи цялостното развитие на личността на ученика чрез:

ξ Придобиване на система от знания за природата, обществото и човека, включваща: природни, исторически и обществени забележителности на родния край; семейството и училището; сезонните изменения в неживата и живата природа; групиране на растения и животни; знания за здравословен начин на живот; опасности, породени от злополуки, неправилно движение по улицата и природни бедствия.

ξ Формиране на познавателни, комуникативни и практически умения – разпознаване, определяне, сравняване, групиране; използване на различни източници на информация; грижи за растенията, животните и собственото здраве и др.

ξ Развитие на екологична и здравна култура.

III и IV. Очаквани резултати от обучението по учебния предмет “Околен свят” във втори клас

Пояснения към таблицата:

1. Поради естеството на учебния предмет “Околен свят”, включените в колона 1 и колона 2 ядра на учебно съдържание и стандарти са взети от ДОО за учебно съдържание по “Човекът и природата”, “Човекът и обществото” и “Гражданско образование”.

2. Темите, включени в колона 3, могат да бъдат разглеждани и групирани в различна последователност на основата на различни принципи за подбор и подреждане на учебното съдържание.

3. Записаните в колона 4 понятия се усвояват на практическа основа или с помощта на конкретни примери, картини и схеми.

4. Проверката и оценката на знанията не включва обяснение на понятията от колона 4, както и цялостно възпроизвеждане на определена текстова информация.

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/			
Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия /по теми/	Контекст и дейности /за цялото ядро или за цялата програма/	Възможности за междупредметни връзки
<p>Ядро №1 /ЧО/ Роден край Ядро 1 /ГО/: Аз и моят свят Ядро №5 /ЧО/ Източници на знания</p>	<p>Стандарт /ЧО, ГО/: Описва родното селище и родния край. Стандарт /ЧО/: Съставя кратки описания на обекти. <i>Очакван резултат:</i> 1. Описва забележителности на квартала и родното селище и ги свързва с миналото и настоящето. 2. Изработва елементарен план с ориентири на част от населеното място (по схема). Стандарт /ЧО/: Познава значението на семейството и рода, родното селище. <i>Очакван резултат:</i> 1. Разбира значението на семейството и рода и познава роднинските връзки.</p>	<p>Обобщена тема: Светът около мен ξ Описва достъпни природни, исторически и обществени забележителности на родното селище. ξ Описва най-общо местоположението на родния край (в планината, в равнината, до море, до река) ξ Изброява членове на семейството, рода и семейните празници (по картини) и изработва (по схема) родословно дърво ξ Описва дейности свързани с отдиha и развлеченията.</p>	<p>местоположение, исторически паметници, обществени сгради свързани с обществения ред, здравеопазването, спорта и отдиha, туристически обекти, най-близки природни обекти. родословно дърво, род, дом, роднини, роднински връзки, семейни празници, хоби.</p>	<p>На ученика трябва да се даде възможност да: ξ наблюдава и описва с помощта на различни изразни средства типичните особености на родното селище; ξ работи с учебник и детски енциклопедии; ξ споделя личен опит и дава примери; ξ представя устно резултати от собствени проучвания; ξ изработва материали, представящи родния край; ξ рисува и оцветява; ξ играе ролеви игри;</p>	<p><i>Български език и литература:</i> усъвършенстване на комуникативните умения; <i>Изобразително изкуство:</i> рисува природни обекти; <i>Домашен бит и техника:</i> моделира; изработва картички за родното селище.</p>
<p>Ядро №2 /ГО/ Аз съм гражданин на моята държава Ядро №1 /ГО/ Аз и моят свят Ядро №1 /ЧО/ Роден край</p>	<p>Стандарт /ЧО, ГО/: Различава училището като институция и общност; познава различни форми на училищния живот и определя мястото си във взаимоотношенията в тях. <i>Очакван резултат:</i> 1. Познава училището като институция и общност на ученици, учители и родители. Стандарт /ГО/: Умее да защитава правата си без да нарушава правата на другите.</p>	<p>ξ Различава училището като общност и описва взаимоотношенията между хората в него. ξ Умее да изказва собствена позиция като уважава мнението на другите ξ Описва ситуации (по картини) и изброява правила за общуване в семейството и училището</p>	<p>име на училището, права и задължения на ученика, училищно настоятелство.</p>	<p>ξ разказва; ξ споделя опит и преживявания; ξ играе ролеви игри, утвърждаващи модели на поведение в училище.</p>	<p><i>Български език:</i> развива комуникативните си умения.</p>

	<p><i>Очакван резултат:</i> 1. Познава училищния живот, взаимоотношенията в него и правата си. Стандарт /ГО/: Изгражда чувство на увереност и умения за общуване. <i>Очакван резултат:</i> 1. Познава модели на общуване между ученик – ученик, ученик – учител, ученик – родител.</p>				
<p>Ядро 2 /ЧО/: Човекът и неговата среда Ядро 3 /ЧО/: Национално и културно наследство Ядро №2 /ГО/: Аз съм гражданин на моята държава</p>	<p>Стандарт /ЧО/: Разпознава и определя във времето официални и битови празници в България. <i>Очакван резултат:</i> 1. Определя във времето официални и битови празници на българските граждани. Стандарт /ГО/: Разпознава националните символи на Република България: <i>Очакван резултат:</i> 1. Разбира, че Република България е отечество на всички български граждани.</p>	<p>ξ Определя във времето (по календара) празниците на българските граждани. ξ Изработва и попълва календар на празниците. ξ Познава празниците и обичаите на различните етнически общности.</p>	<p>български гражданин; празник; обичай;</p>	<p>ξ описва, разказва и обяснява; ξ работи с нагледни материали; ξ решава учебно-познавателни задачи; ξ изпълнява практически дейности, свързани с празниците.</p>	<p><i>Музика:</i> изпълнява песни, свързани с народните обичаи. <i>Изобразително изкуство:</i> представя чрез различни изразни средства празници и обичаи.</p>
<p>Ядро №2 /ЧО/ Човекът и неговата среда</p>	<p>Стандарт /ЧО/: Посочва връзката между особеностите на природната среда и трудовата дейност на хората. <i>Очакван резултат:</i> 1. Обяснява и разбира връзката между особеностите на природната среда, типа на селището /град, село/ и трудовата дейност на хората. Стандарт /ЧО/: Дава примери за промени в околната среда и бита на хората, настъпили в резултат на някои технически</p>	<p>ξ Посочва връзката между особеностите на природната среда и типа на родното селище (град или село) и трудовата дейност на хората; ξ Посочва връзката между особеностите на природната среда, местоположението на родното селище и транспортните средства, които се използват в него ξ Изброява и описва (по картини) промени, настъпили в начина на живот на хората</p>	<p>професии; транспортни средства; средства за общуване /телевизия, телефони, компютри/.</p>	<p>ξ описва, разказва и обяснява; ξ разбира и посочва връзки; ξ сравнява и прави заключения; ξ решава учебно-познавателни задачи; ξ участва в групова работа; ξ работи с нагледни материали; ξ участва в ролеви и драматични игри</p>	<p><i>Домашен бит и техника:</i> изработва модели.</p>

	<p>нововъведения. <i>Очакван резултат:</i> 1. Дава примери за промени в живота на хората, настъпили в резултат на използването на нови комуникации.</p>	<p>начина на живот на хората /спорт, отдих, комуникации/ в селището в резултат на строителството на нови сгради, пътища, заводи.</p>		<p>дидактични игри.</p>	
<p>Ядро № 2 /ЧП/ Природни явления и процеси</p>	<p>Стандарт /ЧП/: Разграничава сезоните и свързаните с тях изменения в природата. <i>Очаквани резултати:</i> 1. Разпознава и изброява характерните за отделните сезони изменения в неживата и живата природа 2. Възприема себе си като част от природата и неин приятел. Стандарт /ЧП/: Назовава основни жизнени процеси в организмите. <i>Очакван резултат:</i> 1. Проследява развитието на растенията.</p>	<p>Обобщена тема: Сезонни промени. ξ Описва /по картини/ сезонни промени във времето. Наблюдава продължителността на деня. ξ Описва промени в развитието на растенията и поведението на животните през различните сезони. ξ Забелязва красотата на природата в различните годишни времена. ξ Умее да се ориентира по календара като познава и подрежда в правилен ред дните на седмицата и месеците на годината.</p>	<p>нежива и жива природа; сезони; време; прелетни птици; ден; нощ; изгрев; залез.</p> <p>дни на седмицата; месец; година; календар.</p>	<p>На ученика трябва да се даде възможност да: ξ наблюдава в естествена среда сезонните промени; ξ работи с естествени и изобразителни нагледни материали; ξ събира, описва, обяснява данни прави прости сравнения и асоциации, дава примери; ξ участва в сюжетни и дидактични игри; ξ рисува, оцветява отглежда растения при различни условия;</p>	<p><i>Български език и литература:</i> чрез описание на природни обекти и явления обогатява речника и усъвършенства устната реч и комуникативните си умения. <i>Математика:</i> брой, осмисля количествени отношения. <i>Домашен бит и техника:</i> работи с природни материали. <i>Изобразително изкуство:</i> рисува природни обекти</p>
<p>Ядро №3 /ЧП/ Вещества, тела и организми Ядро № 2 /ЧП/ Природни явления и процеси</p>	<p>Стандарт /ЧП/: Групира растения и животни. <i>Очаквани резултати:</i> 1. Различава диви животни, домашни любимци и селскостопански животни. 2. Различава диворастващи, градински, стайни и селскостопански растения. 3. Изяснява по какъв начин може активно да подобрява състоянието на околната среда в своя град или село.</p>	<p>Обобщена тема: Растения и животни. ξ Знае имената на животните и техните малки. ξ Назовава животни, живеещи в дома, зоологическата градина и диви животни в населените места. ξ Според особености в устройството на стъблата назовава и групира растенията на дървета, храсти и тревисти растения. ξ Познава характерни за</p>	<p>селскостопански животни; домашни любимци.</p> <p>селскостопански, градински и</p>	<p>ξ назовава и разпознава растения и животни; ξ прави и описва наблюдения и измервания; ξ решава учебно-познавателни задачи; ξ разменя информация, писмено устно, чрез рисуване, таблици и прости схеми; ξ групира по избрани</p>	<p><i>Български език и литература:</i> чрез описание на природни обекти и явления обогатява речника и усъвършенства устната реч и комуникативните си умения. <i>Математика:</i> брой, сравнява <i>Домашен бит и техника:</i> допълва практически знания и умения за отглеждане</p>

		родния край диворастящи, градински, стайни селскостопански, растения и грижите, които човек полага за тях.	диворастящи растения. плодове и зеленчуци; цветя.	признаци ξ участва в роли и дидактични игри.	на селскостопански растения и животни.
Ядро №5 /ГО/ Защита на живота и реакцията в критични ситуации.	Стандарт /ГО/: Познава правилата за безопасност на движението и умее да ги спазва. <i>Очаквани резултати:</i> 1.Разграничава правилно и погрешно поведение в различни ситуации от уличното движение. Стандарт /ГО/: Знае как да постъпи и към кого да се обърне при нужда в опасни за живота и здравето ситуации (бедствия, инциденти). Стандарт /ГО/: Изгражда начални умения за справяне в критични ситуации. <i>Очаквани резултати:</i> 1. Познава възможни опасности и знае как да се предпазва от инциденти и злополуки. 2. Познава възможни природни бедствия и знае какво поведение трябва да спазва, за да бъде в безопасност.	Обобщена тема: Безопасно поведение. ξ Знае как да се придвижва безопасно пеша, с велосипед, ролери и др. ξ Познава основни пътни знаци. ξ Познава природни бедствия и такива причинени от човека и има подходящо поведение. ξ Познава опасностите, които крие играта с огън, отровни и взривоопасни материали, електрически ток, къпане в непознати водоеми, общуване с непознати лица и др.	пътни знаци; земетресение; пожар; наводнение; буря.	ξ разиграва ситуации и модели на поведение ξ разпознава опасни предмети, материали и ситуации.	<i>Домашен бит и техника:</i> безопасно боравене с инструменти и електрически уреди
Ядро №3 /ЧП/ Човекът и неговото здраве Ядро № 2: /ЧО/ Човекът и неговата среда	Стандарт /ЧП/: Описва органи на човешкото тяло и основни жизненни процеси при човека <i>Очакван резултат:</i> 1.Описва частите на човешкото тяло и сетивните органи. 2. Знае какви трябва да бъдат здравословното хранене и	Обобщена тема: Моето тяло, хигиена и хранене. ξ Описва и разпознава частите на тялото – глава, торс, крайници. Описва себе си и близките си по външни белези. ξ Разпознава видове храни по произход и тяхната	пол; възраст; глава; торс, крайници, сетивни органи /очи, уши, език, кожа/, растителни и животински	ξ описва и разпознава човешкото тяло по външни белези ξ извършва опити за доказване значението на сетивата, ξ самонаблюдение,	<i>Физическо възпитание и спорт:</i> способства за осъзнаване значението на двигателната активност и спорта за здраве. <i>Математика:</i> брой, пресмята, сравнява,

	<p>поведение. Стандарт /ЧП/: Назовава дейности на човека, водещи до нарушаване на равновесието в природата. <i>Очакван резултат:</i> 1. Обяснява и разбира как човекът влияе върху природната среда и как той зависи от нея.</p>	<p>по произход и тяхната полезност за човека. ξ Разбира значението на движението и спорта за здравето. ξ Посочва дейности, които хората могат да извършват сред природата и дейности, които я замърсяват. ξ Изброява възможности за включване на учениците в дейности по опазване и възпроизводство на природата</p>	<p>храни, спорт.</p>	<p>ξ полага грижи за здравето с.</p>	<p>използва знанията си за измерване в см и кг</p>
<p>Ядро №4 /ЧП/ Наблюдения, експерименти и изследвания.</p>	<p>Резултатите се постигат чрез другите обобщени теми Стандарт: Описва резултати от наблюдения на живата и неживата природа <i>Очакван резултат:</i> Наблюдава и отразява резултати от наблюдения на сезонните изменения в природата. Стандарт: Извършва опити с растения <i>Очакван резултат:</i> Извършва опити за покълване и развитие на растения при различни условия. Стандарт: Измерва звукове по сила и разбира, че силните звукове са вредни за човека <i>Очакван резултат:</i> Извършва прости опити за определяне на посоката и силата на звуци.</p>			<p>ξ следва инструкции, ξ извършва наблюдения и опити, ξ събира информация, ξ прави изводи и заключения на основата на придобити знания и отношения.</p>	<p><i>Домашен бит и техника:</i> планира дейността си, ползва различни източници на информация, планира и осъществява практически дейности</p>

V. Специфични методи и форми за оценяване постиженията на ученика по учебния предмет "Околен свят" във втори клас.

Резултатите от обучението трябва да отразяват постигането на очакваните резултати на ниво учебна програма и теми. Оценяването на постиженията на ученика по учебния предмет "Околен свят" се осъществява с помощта на различни форми на проверка на знанията, отношенията и уменията. В хода на учебния процес доминираща е устната проверка, провеждана фронтално чрез беседа. Специфична особеност е, че проверяването и оценяването на знанията не включва наизустяване и цялостно възпроизвеждане на определена текстова информация. Специфично място при проверяването на знанията и отношенията имат различни разновидности на играта, в които неусетно и непринудено се демонстрират постиженията на учениците. Комплексният характер на оценката би осигурил нейната обективност.

VI. Общи методически указания по прилагането на учебната програма, предназначени за началните учители, които преподават учебния предмет "Околен свят".

Преподаването на учебното съдържание по "Околен свят" е свързано с формирането на първоначални представи за обществената и природната среда. Те се формират на основата на проведени наблюдения, дискусии, беседи във връзка с отделните тематични кръгове. Значимо място в обучението имат нагледността и практическото приложение на знанията. Учениците се включват в разнообразни дейности - описват, наблюдават, дискутират, участват в симулативни и дидактични игри, извършват разнообразни практически дейности /засаждане, грижи за растения и животни, извършване на опити/, отразяват чрез различни изразни средства резултатите от проведени наблюдения и опити, описват обекти, обсъждат, изработват и попълват календари, рисуват, сравняват (по картини) и групират обекти по дадени признаци, посочват някои връзки и зависимости между наблюдавани обекти, споделят преживявания и личен опит.

Освен основната организационна форма на обучение - урокът, който дава възможност за поднасяне на новата информация, за затвърдяването и обобщаването на знанията, широко приложение в обучението намира екскурзията, която създава предпоставки за формирането на конкретни представи за изучаваните обекти и явления. Освен фронталните форми на обучение, приложение в учебния процес намират различни форми за диференциране и индивидуализиране на обучението като самостоятелна работа и работа с партньор. Все по-голям дял намират формите на групово обучение. В достъпна форма се разгръщат варианти на работата по проекти, на проблемното обучение, което е предпоставка за развитието на познавателните способности на учениците.

Използването на различни логически операции, като сравнение, групиране, обобщение, дава възможност за задълбочаване и осмисляне на знанията на учениците. Включването на учениците в разнообразни дейности спомага за възприемането на знанията като личностно значими и формира положителни отношения и интереси към природата и обществото.